

Themabijeenkomst 'Provinciaal beleid voor invasieve exoten' **23 maart 2017**

Aanleiding

De Wet natuurbescherming leidt bij provincies tot de opgave van een exotenbeleid, als invulling van de opdracht: "Gedeputeerde staten dragen er zorg voor dat in hun provincie het aantal van de invasieve exoten (...) zoveel mogelijk wordt teruggebracht." De minister wijst, overeenstemming met de gedeputeerde staten, de soorten invasieve exoten aan die in het belang van de bescherming van de wilde flora, de wilde fauna of de instandhouding van natuurlijke habitats dienen worden bestreden.

De Wet natuurbescherming werd op 1 januari 2017 van kracht; de bestuurlijke discussies van provincies met rijksoverheid en andere betrokken partijen over de invulling van deze nieuwe verantwoordelijkheid naderen hun afronding. De individuele provincies staan nu voor de uitdaging het beleid inhoudelijk te concretiseren.

Exotenbeleid

Exotenbeleid is gericht op invasieve schadelijke exoten. Exoten kunnen invasief zijn op regionale, nationale en Europese schaal waarbij de maatschappelijke effecten soms schaaloverschrijdend zijn. Zo kunnen regionaal-invasieve soorten internationale N2000-doelen in de weg zitten.

Invasieve exoten worden tegengegaan als de

- de exoot een reële dreiging vormt voor biodiversiteit, gezondheid, economie en veiligheid
 - maatregelen haalbaar zijn (technisch, kosten, draagvlak)
 - negatieve bijeffecten van ingrijpen acceptabel zijn (bijvoorbeeld milieuvervuiling door pesticiden)
- De strategieën voor het tegengaan van invasieve exoten zijn 1) preventie, 2) vroegtijdige opsporing en eliminatie en 3) beheer van gevestigde populaties. De provinciale verantwoordelijkheid ligt bij eliminatie en beheer.

In Nederland komen volgens het Nederlands Soortenregister 925 exoten voor. Van 152 geanalyseerde exoten wordt 44% gezien als soorten met een hoog risico, 26% met een matig risico en 28% met een laag risico. Eénderde van de exoten met matig of hoog risico is al wijd verspreid in Nederland waardoor eliminatie praktisch gezien niet meer uitvoerbaar is of alleen mogelijk is tegen zeer hoge kosten en met aanzienlijke neveneffecten voor inheemse biodiversiteit of ecosystemen. Een deel van de exoten is schadelijk voor onder meer het provinciaal natuurbeleid.

In Europa als geheel bevinden zich ongeveer 12.000 exoten, waarvan ruwweg 10% tot 15% als invasief wordt beschouwd. Op de Unielijst van 13 juli 2016 (de uitwerking van de 'Europese Verordening invasieve uitheemse soorten') staan nu 37 soorten; 24 soorten komen in 2016 in aanmerking als mogelijke aanvulling op de lijst. De lijst verplicht de lidstaten tot acties.

Doel van de bijeenkomst

De bijeenkomst heeft tot doel de gedachtenvorming over exotenbeleid op provinciaal niveau te inspireren, zowel wat betreft de ecologische inhoud als organisatorische vormgeving.

Voor de ecologische aspecten wordt inzicht geboden in de huidige praktijkervaring van terreinbeheerders, waterschappen, gemeenten en groene adviesbureaus met (de effectiviteit van) eliminatie- en beheermaatregelen. Voor de organisatorische aspecten wordt gekeken naar de mogelijkheden voor samenwerking tussen terreinbeheerders, waterschappen en gemeenten, provincies en EZ. Met als centrale vraag hoe het provinciaal exotenbeleid maatschappelijk kosteneffectief vorm kan krijgen.

Deelnemers: medewerkers van provincies, terreinbeheerders, waterschappen, gemeenten en adviesbureaus

Locatie: nog te bepalen

Datum: 23 maart 2017

Organisatie: Netwerk Groene Bureaus en Naturalis

Inschrijven: www.netwerkgroenebureaus.nl/exoten

Programma 'Provinciaal beleid voor invasieve exoten'

9.30 uur	Inloop	
10.00 uur	Opening	Voorzitter Netwerk Groene Bureaus
10.10 uur	Wat maakt een soort tot invasieve exoot? Introductie op invasieve exoten, wat is een exoot, om welke soorten gaat het, relevantie van de Unielijst, wat zijn effecten van exoten, welke eigenschappen maken een soort invasief.	Berry van der Hoorn Naturalis
10.30 uur	Strategie voor signaleren en bestrijden van invasieve exoten Het belang van snelle signalering, goede en snelle risicobeoordeling en snelle eliminatie.	Wiebe Lammers Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
10:50 uur	Effectiviteit van strategie en protocollen: invasieve vogels Praktijkvoorbeelden van soortbestrijding, met aandacht voor herkomst en introductie van de soort, verloop van de bestrijding, organisatie/kostenverdeling van de bestrijding, toetsing aan strategie en protocollen.	Rob Lensink Bureau Waardenburg
11:10 uur	PAUZE	
11.30 uur	Effectiviteit van strategie en protocollen: aquatische systemen Praktijkvoorbeelden van soortbestrijding, met aandacht voor herkomst en introductie van de soort, verloop van de bestrijding, organisatie/kostenverdeling van de bestrijding, toetsing aan strategie en protocollen.	gevraagd
11.50 uur	Stand van zaken exotenaanpak bij de rijksoverheid De Wet natuurbescherming, doorwerking van de Europese Verordening Invasieve Uitheemse soorten in het Nederlandse rijksbeleid, inhoudelijke en beleidsmatige vragen en dilemma's bij de formulering van rijksbeleid, waaronder de rolverdeling met de provincie.	Henk Groenewoud Ministerie van Economische Zaken
12.10 uur	Stand van zaken exotenaanpak landelijke werkgroep 'eliminatie en beheer' Vragen en dilemma's uit het implementatietraject van EZ, wat kan een landelijke aanpak betekenen voor provinciale plannen?	Johan Cronau Voorzitter Landelijke werkgroep 'Eliminatie en beheer'
12:30 uur	LUNCH	
13:30 uur	Beleid van terreinbeheerders Effecten van exoten voor natuurdoelstellingen; voor welke exoten is bestrijding cruciaal; hoe organiseren terreinbeheerders soortbestrijding; wat is daarvoor nodig; wat zijn de beperkingen; bestuurlijke aspecten; hints voor succesvol provinciaal exotenbeleid voor terreinbeheerders.	Henk Siebel Natuurmonumenten
13.50 uur	Beleid van waterschappen Effecten van exoten voor waterdoelstellingen; voor welke exoten is bestrijding cruciaal; hoe organiseren waterschappen soortbestrijding; wat is daarvoor nodig; zijn de beperkingen; bestuurlijke aspecten; hints voor succesvol provinciaal exotenbeleid voor waterschappen.	Winfried van Leeuwen Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
14.10 uur	Beleid van gemeenten Effecten van exoten in de openbare ruimte, organisatie van soortbestrijding, de beperkingen; bestuurlijke aspecten; hints voor succesvol provinciaal exotenbeleid voor gemeenten.	Christel Tjihuis Gemeente Amersfoort
14:30 uur	Vormgeven aan provinciaal exotenbeleid Openstaande vragen, dilemma's en ideeën over verantwoordelijkheden, organisatie en scope (ook regionale invasieve soorten?). Hoe organiseer je het beleid maatschappelijk kosteneffectief?	Wiel Poelmans Provincie Noord-Brabant

14:50 uur **Introductie op groepsdiscussies**

15:00 uur **Discussies in vier groepen**

1. Ecologie van bestrijding w.o. toetsing aan strategie, kosteneffectiviteit maatregelen, is landelijke of provinciale bestrijding effectief?
2. Wat zijn de huidige beperkingen voor exotenbestrijding (kennisontwikkeling, aansturing, onderlinge samenwerking, middelen voor de uitvoering, monitoring?) en oplossingsmogelijkheden, wat regel je landelijk, wat provinciaal.
3. Keuze / prioritering van invasieve soorten, welke soort wel, welke soort niet, landelijk invasieve soorten, provinciaal invasieve soorten, criteria, relevantie van de Unielijst.
4. Organisatie van het provinciaal exotenbeleid w.o. organisatie platform, verantwoordelijkheidsverdeling, samenwerking tussen partijen in de provincie, samenwerking tussen provincies, wat regel je in provinciale beheerplannen en wat in landelijk beheerplannen.

16.00 uur **Centrale discussie**

Terugkoppeling van de groepsdiscussies en centrale discussie.

Voorzitter Netwerk
Groene Bureaus

16:30 uur **Drankje ter afsluiting**